

СТАНОВИЩЕ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”
ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИНАНСИ, ПАРИЧНО
ОБРЪЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА (ФИНАНСИ)“
В СА „Д. А. ЦЕНОВ” – СВИЩОВ

Изготвил становището: *доц. д-р Гергана Илиева Михайлова-Борисова*

Автор на дисертационния труд: *Мариана Монева Дауо*

Тема на дисертационния труд: *Актуални предизвикателства пред
управлението на системните рискове във финансовата систем ана ЕС (глобални и
регионални аспекти)*

Научен ръководител: *проф. д-р Андрей Боянов Захариев*

Основание за представяне на становище: *участие в научно жури по защита
на дисертационен труд съгласно Заповед № 1008/16 ноември 2021 г. на Ректора на
СА „Д. А. Ценов“*

I. Обща информация за докторанта:

Докторантката е зачислена в задочна форма на обучение по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ към катедра „Финанси и кредит“, факултет „Финанси“ на Стопанска Академия „Д. А. Ценов“, считано от 13 ноември 2018 година. Считано от 1 октомври 2020 година докторантката Мариана Дауо преминава от задочна в редовна форма на обучение с краен срок на обучение 13 ноември 2021 година. Докторантката има и богат практически опит като финансов специалист в AFC Consultants International в Германия, Американска агенция за международно развитие (USAID) в България, като кредитен анализатор в Международна банка в Катар, анализатор в ТД Банк, Канада.

II. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд е с общ обем от 230 страници, от които същинската част е 206 страници. Той съдържа увод, изложение с три глави, заключение и приложения. Докторантката е използвала множество информационни източници - 190, от които 185 на английски език и 15 на български език. Прави впечатление значителният брой източници, които използва изследователят. В дисертационния труд са включени 11 таблици и 22 фигури.

Дисертационният труд е на актуална тема, разглеждаща управлението на системните рискове във финансовата система на ЕС в глобален и регионален аспект. Наблюдаваните кризи през последните две десетилетия като се започне от световната

финансова криза през 2008 година и се премине през Европейската дългова криза, и се стигне до пандемичната криза поставят пред нови предизвикателства финансовите системи. На преден план се извеждат опасностите, до които може да доведе системния риск и съответно как той да се оцени и предотврати. **Обект** на дисертационния труд са системните рискове във финансовата система на Европейския съюз, а **предмет** на труда е еволюцията на управлението на системните рискове във финансовата система на Европейския съюз.

В дисертационния труд се защитава тезата, че: „прилагането на макропруденциалните аспекти на политика, регулиране, надзор и инструменти е необходимо условие за управление на системните рискове в съвременната финансова система на ЕС и за осигуряване на финансова стабилност. Ефективното управление на системните рискове следва да бъде основано на тясна координация между паричната, фискалната и макропруденциалните политики, което да води до финансова стабилност при ефективно използване на паричните ресурси“. Зададената цел на дисертационния труд е да аргументира значението на управлението на системния риск във финансовата система на Европейския съюз за осигуряване на финансова стабилност и да анализира съвременните предизвикателства пред управлението на този риск. Докторантката си поставя 6 задачи, за да реализира поставената цел.

В първа глава е разгледана същността на системния риск от теоретична гледна точка, неговото измерване, както и са анализирани основните форми на системния риск като риск от “заразата”, риск от макрошокове и риск от дисбаланси, които могат да се проявят отделно или в съчетание на едната форма с другата. Специално внимание е отделено на подходите при оценяването на системния риск. Във втора глава е посветена на приложните аспекти на регулирането и управлението на системните рискове на финансовата система в ЕС. Направен е анализ на недостатъците на финансовото регулиране и осъществявания надзор преди световната финансова криза, обхванати са новите аспекти на регулирането и променената архитектура на ЕС. Специално внимание е отделено и на ранното диагностициране на макропруденциалните рискове и на анализирането на ефективността на макропруденциалните инструменти. В последната глава се очертават основните предизвикателства пред управлението на системните рискове във финансовата система на ЕС, като е обърнато особено внимание на политиката и мерките за подпомагане на държавите в условията на COVID-19 и на влиянието на сенчестото банкиране върху системните рискове.

В заключението докторантката обобщава основните изводи, до които е достигнала.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд е разработен в подходящ обем за този род научни изследвания. Трите глави на дисертационния труд са логически обвързани и е постигната добра балансираност на изследването. Прави впечатление плавния преход между отделните части, както и положително впечатление правят направените изводи след всяка глава. Актуалността на труда е безспорна, предвид на поредицата от наблюдавани кризи в глобален мащаб, които изискват точното преценяване на системния риск и предизвикателствата, пред които изправя финансовите системи.

Използваният в дисертационния труд стил, както и научните методи и подходи са подходящи и добре подбрани за целите на реализирането на поставените от докторантката задачи.

Авторефератът е с обем 47 страници. Той отразява точно и адекватно съдържанието на дисертационния труд. Докторантката посочва и бъдещите насоки за работа по темата на дисертационния труд, свеждащи се до изследването на системните рискове в застраховането и прилагането на макропруденциалната политика, разширяване на измерването на системния риск в България, както и по-задълбочено изследване на „заразата“ при пренасяне на шокове между банковите системи.

Справката на публикациите показва, че докторантката има 5 публикации, с които тя превишава националните минимални изисквания по Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав на Република България. Тя има публикувани 1 студия и 4 доклада в конференции, от които единият е в конференция, провеждана в чужбина.

IV. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Докторантката посочва 6 научни и научно-приложни приноса. Като по-значими приноси могат да се посочат тези, свързани с анализирането на ефективността и адекватността на съставните индикатори и емпиричните методи за измерване на системните рискове, извършване на цялостен сравнителен анализ на прилагането на макропруденциалните инструменти в Евросъюза и България, както и извеждането на най-важните предизвикателства пред ЕЦБ и другите централни банки за осигуряване на финансова стабилност във времена на широкообхватни кризи като кризата от COVID – 19. Значим принос е и този, свързан с извеждането на важни препоръки по отношение на управлението на системните рискови след подробното разкриване на слабостите в

аналитичните, нормативните, анализаторските и приложните аспекти от управлението на системните рискове във финансовата система на ЕС като се подчертава необходимостта от даването на по-добра дефиниция на системния риск, основана на задълбочен анализ на уязвимостите във финансовата система на ЕС и в други страни.

V. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд.

Дисертационният труд представлява едно завършено и качествено изследване, което се характеризира с балансираност и логическа обвързаност. Следва да се отбележи, че се правят обобщения и основни заключения към всяка глава и отделните параграфи от дисертационния труд. В хода на изложението проличава и авторската позиция по изследвания проблем в дисертационния труд. Качеството на дисертационния труд показва, че докторантката много умело си служи с терминологията и познава добре изследваната тематика.

Към докторантката може да се отпрати следния въпрос: Пандемията, свързана с COVID-19, ще промени ли регулирането на финансовата система в ЕС?

VI. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд на тема „Актуални предизвикателства пред управлението на системните рискове във финансовата систем ана ЕС (глобални и регионални аспекти)“ представлява едно завършено и качествено изследване, което съдържа редица научни и научно-приложни приноси. Поради тази причина считам, че докторантката Мариана Монева Дауо заслужава да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

Дата: 5 декември 2021 г.

Изготвил становището: .....

(доц. д-р Гергана Михайлова-Борисова)